המשקיף
יום ו׳, י״ב בטבת תש״ח — (26.12.47)

עוד אזהרה לשלטונות

התקפה על מכונית־משטרה אשר הסיעה אסירים יהודים — ליד שער בית־הסוהר ביפו, ושבה נפצעו גם שוטרים וגם אסירים יהודיים, והתנפלות של ארבעה ערבים מזויינים על תחנת־השאיבה בלאטרון — שני הדברים שאירעו ביום אחד (שלשום), וה־התקפה האחרונה על בית־הסוהר ביפו, שאירעה אתמול אחה״צ, מציגים בכל מלוא חריפותה ודחיפותה את בעיית בטחונם של האסירים והעצורים היהודים בבתי־הכלא ובמחנות־המעצר בארץ.

עתה אין עוד כל ספק, כי חייהם של אסירינו ועצורינו נתונים בסכנה וכל יום נוסף בו הם כלואים במקומותיהם, מגדיל את הסכנה הזאת.

עמדתה של הממשלה, הפועלת — כאשר היא פועלת — עפ״י הרוב לאחר מעשה ובאי־יעילות כזאת שאינה מרגעת אסונות — מטילה עליה אחריות כבדה מאד. שאין היא יכולה לרחוץ את כפיה ממנה. זה זמן רב, שמן הצד ה־יהודי באו תביעות תכופות להוציא את האסירים והעצורים היהודים מנקודות מאוכלסות ערבים ולהעבירם למקום בטוח. אך מלבד סידור חלקי בעכו, שגם הוא בא אחרי התקפה ערבית מבפנים ומבחוץ (וסידור זה לא כלל, אגב, את האסירים היהודים במחלקת חולי־הרוח), לא זז עד עתה ענין העברת האסירים והעצורים מן המקומות המסוכנים. זה מזמן הודיעו, כי אסירי כלא יפו יועברו לפתח־תקוה. אף על פי כן, עדיין מסכנים את חייהם הן של השוטרים היהודים והן של האסירים חסרי־המגן, ובאורח נס נמנע שלשום אסון בממדים הרבה יותר גדולים. כן לא הועברו עד עתה — למרות ההבטחות הרשמיות — אסירות ועצורות בית־לחם, והלאטרונים עודם קיימים ובקישלה לא השפיעה עדיין מחאתם ובקשתם של האסירים שהכריזו שביתת רעב.

אנו מזהירים שוב את השלטונות מפני אסון נורא, העלול לקרות אם ה־עצורים היהודים לא יישלחו תיכף ומיד — בלי רחיה אפילו ליום אחד — ל־מקומות בהם קיימים ישובים יהודים. ובהעברת האסירים והעצורים דרוש לקחת בחשבון גם את מתן האפשרות לבני־משפחותיהם לראות את קרוביהם. זכות קדושה לכל עצור, ועל כן מן ההכרח למצוא מיד מקומות מתאימים גם מבחינת בטחון־החיים של העצורים וגם מנקודת־מבט אפשרויות התחבורה לקשר ביניהם ובין משפחותיהם.

חרדה גדולה תקפה עתה שבעתיים — אחרי המארעות של שלשום ליד שער בית־הסוהר ביפו ובשטח של לאטרון — את אלפי בני־המשפחות, הקרובים והידידים של העצורים והאסירים. ומתוך רגש של דאגה עמוקה פונה הישוב אל השלטונות: האם אינם מספיקים עדיין האותות הללו, כדי להוכיח שכל אחריותו של הישוב העברי הן ממשיות?

עם האחריות, שהממשלה הן בלונדון והן בארץ־ישראל קבלה על עצמה ל־בטחון הסדר וחיי האוכלוסין בארץ, נהרגים יום־יום ע״י התקפות פורעים אנשים ונשים. התחבורה ברכים כמעט ששותקה ודם נשפך בלי־הרף. אך אחריות הרבה יותר כבדה רובצת על ה־שלטונות לגבי האסירים והעצורים, שאינם חפשים לנפשם לדאוג לבטחונם אלא הם נתונים תחת פיקוחה הישר של האדמיניסטרציה. אל נא יועמד ה־ישוב העברי בפני עובדות מרות, ש־„הרשויות רשמיות" לא תוכלנה לתקן אותן. יוצאו תיכף ומיד כל האסירים והעצורים מנקודות־התורפה ויובטח שלומם בטחון מלא!

השעה דוחקת!

גם ילדים ערביים...

„ארדיפאי" מוסר, כי ילדים ערביים פירקו את הנשק מעל 2 חיילים אנגליים בבית־קפה ברמאללה.

2 הרובים נלקחו ע״י הילדים.

ד״ר זאב פון וייזל

חרפת יעזור

א.

פעם ביום עמדו 300 ספרטאים ב־מעבר־הרים אחד בפני חיל פרסי עצום. הספרטאים אמרו: פה אנו עומדים ולא ניתן לצבא העצום לעבור..

מעבר־הרים זה נקרא בשם „טרמופי־לים", ועקשנותם של הספרטאים פירסמה את השם הזה עד היום הזה.

בשערי תל־אביב על רבע מיליון היהודים שלה ובין תל־אביב ומאת אלף היהודים של ירושלים וארבעים אלף יהודי הדרום שוכן משני עברי הכביש הכפר הקטן, ששמו יעזור, כלי הרכב של היהודים, הנוסעים לירושלים או לראשון לציון, או המגיעים מהרי יהודה והנגב, מוכרחים לעבור דרך הכפר הזה. אמנם בכפר זה אינם נמצאים 300 ספארטאים ומלך אינו מפקד עליהם, ששמו ליאונידס. לכל היותר יש שם עשרה, ואולי עשרים צעירים עם כלי נשק ביד ועשרים אלה הם החוסמים את הדרך לפני קרוב לארבע מאות אלף יהודים. המכוניות היהודיות נוסעות רק בשיירות ארוכות וגם זאת רק שלוש, או ארבע פעמים ביום. נסיעה בת 30 קילומטר נמשכת היום שלוש ואפילו ארבע שעות. התחבורה לירושלים מנותקת וכל זה תודות ל־„עון רוחם" של הלסטים הצעירים ב־יעזור. כי ברגע שהללו מפליטים יריה אחת מזדרזים שרינעים ברייטים לאותו הכפר והם הראשונים החוסמים את ה־כביש בפני היהודים — ונוחנים לעבור למכוניות הערביות בלבד. אחר כך תוקפים הצבא את הכפר, אך לא כדי לערוך בו חיפושים אחרי נשק, אלא כדי למנוע בעד התקפה על הכפר. ואם ידבם לבם מרשים החיילים הבריטיים למכוניות עבריות לעבור את הדרך, לאחר חכותן שעות לחסד זה. ואם תוך כך שוב ניתכות יריות על המכוניות העבריות, הרי זה לכל היותר נימוק נוסף, כדי לא להרשות בכלל, בפעם הבאה, שהיהודים יעברו את ה„טרמופילים" הערביים.

והיהודים, ציידנים כמאז ותמיד, נשמעים לצו ומחכים עד ששוב נפתחת הדרך לפניהם.

ב.

הכפר יעזור הוא קן נידח; בערך חמשים בתים מימין הכביש וחמשים בתים מעברו השמאלי. בתים אלה מתמשכים בשני טורים ארוכים ודלילים. זהו הכפר כולו, כפי שהוא נראה מעבר הכביש. מאחורי הבתים משתרעים פרדסים ושדות מטעים אחרים. המראה הוא מלבב והכפר עצמו הוא מבחינה צבאית נטול־ישע ומופקר במידה כזו לכל התקפה מערפו. מעבר הפרדסים, שאנו מוכנים אפילו להאמין להבטחת תושביו, שההתקפות הנערכות בו על כלי הרכב העבריים אינן מעשי ידי הן תושבים עצמם, אלא של „זרים". כי למעשה קשה להאמין, שתושבי יעזור יהיו טפשים במידה כזאת ולא יבינו, כי פעולה מכוונת יחידה ואחת שאינה צריכה אפילו להמשך למעלה משעה אחת דיה להעניש את הכפר כולו על בתיו וגרנותיו — אם היהודים ירצו בכך ברצינות.

מאידך עלינו לזכור כי נהוג ומקובל אצל הערבים, שכפרים המשתתפים ב־מהומות, מחליפים ביניהם את גושאי הנשק שלהם במטרה הברורה, שיוכלו בשעת הצורך להשתמש באמתלה, ש־„זרים" אחראים למעשים הנעשים על אדמתם, מתוך בתיהם. ביחוד נפוץ הנהג הזה והפך לחוק באותם הכפרים, שתושביהם רגילים לעבוד במושבות עבריות. הערבי השואף קרבות אינו רוצה בכל זאת לאבד את לחמו אצל היהודי לאחר עבור המהומות ולכן הוא עוזב פשוט את כפרו, כדי להלחם ב־מקום אחר למען האפנדים שלו ובמקומו מגיע ערבי מכפר אחר, העושה את המלחמה הזאת במקום.

ולכן, אם אפילו נאמין לתושבי יעזור שלא תושביהם הם היורים על מכוניות עבריות, העוברות דרך כפרם, הרי אין כל ערובה לכך, אם צעירי יעזור אינם נמצאים בין הצלפים, הממטירים אש על בת־ים וחולון בעוד שצעירים מ־כפרים ערביים אחרים ממלאים במקומם את החובה הפטריוטית ביעזור גופו.

ג.

בנסיבות אלו הכרח לנו לתהות על כך אם מותר לנו להוסיף ולאבד זמן ולהעמיד את הישוב בסכנה בשל ה־שיטה המשטרתית שאנו צמודים לה, היא השיטה של החיפוש לאחר האשמים והאחראיים. מגוחך הדבר, למשל, אם פלוגת אנשי ה„הגנה", כפי שזה קרה בדרום, עוברת בסך כפר ערבי שלם, כדי בסופו של דבר להשליך פצצה על חומת הגדר של בית המוכתר! במלחמה אין חוק אחר מאשר חוק המלחמה, כמו בימי שלום שריר וקיים חוק השלום. אם מכפר מסויים יורים מתת־מקלעים ורובים אוטומטיים — הרי משתתף הכפר כולו ב־מלחמה ולא חומת הגדר שמסביב לביתו של המוכתר. וחובה עלינו להוציא את המסקנות הראויות. ואם הכפר יעשים הם שהו באדיס־אבבה ורדפו ע״י השלטונות המקומיים שעשו את כל ה־מאמצים כדי לגלות את עקבות הבורחים ממחנה־המעצר הבריטי באסמרה. כמובן כי בארץ של אוכלוסין שחומי־העור עם קומץ מועט של אוכלוסיה לבנה נתקלו הבורחים בקשיים מרובים בהסתתרם מעיני השלטונות.

כדי לאסרם עשו אותם לאיטלקים

בסוף הצליח ראש המחלקה הפלילית של הבולשת בחבש, קצין שילאשי, לאסור את שלושת הארצישראליים ב־תואנה שהם קצינים איטלקיים המתחפשים כאמריקנים.

לאשמה זו היתה משמעות מיוחדת, כי בגלל היחסים בעבר בין איטליה ל־בין חבש מעבירה ממשלת חבש כל אי־טלקי בלתי רצוי בארצה לאריתריאה...

שלושת הארצישראליים הכחישו ב־כל תוקף את האשמה שמיחסים להם ובחקירה שאותה ערך ראש מחלקת הבטחון הציבורי במיניסטריון הפנים החבשי, הקולונל קיפלה, הודיעו ה־שלשה, כי הם בורחים פוליטיים המוג־נים ע״י החוקים והחוזים הבינלאומיים. הקולונל, החוקר, „התפלא" על שהם פוחדים מפני הסגרה חזרה לאריתריאה. כן ניסה לספר להם, כי האנגלים אינם יכולים לדרוש את הסגרתם...

וויניארסקי פנה לחוקר וזרש רשות כאזרח פולני להתקשר עם הקונסוליה הרוסית באדיס־אבבה. המייצגת את ה־אינטרסים הפולניים בחבש, כדי שהיא תמנע את הסגרתו. 5 ימים רצופים סרבו השלטונות החבשיים לאפשר לו להתקשר עם הקונסוליה הרוסית אף על פי שזוהי זכותו האלמנטרית של כל איש במאסר, הרוצה לפנות לקונסול שלו ולבקש הגנה. השלטונות טענו כי שלושת הארצישראליים נכנסו לחבש באורח בלתי ליגלי ודחגנו אותם בבית־המשפט „רק" על עברה זו, שבעדה צפוי עונש של 5 לירות. ואמנם הם הועמדו לפני בית־הדין העליון של מדינת חבש.

שופט בריטי הושיב עצמו כיו״ר בית הדין

ישבו בדין שני שופטים חבשיים (שחורים) ואחד אירופאי (לבן) — היו־שב ראש. באופן קבוע היה היו״ר של ביה״ד העליון שוודי ואילו במשפט של השלושה הופיע יו״ר בריטי, שהוא גם הנשיא של כל בתי־המשפט בחבש. אגב שני השופטים החבשיים לא הבינו אף מלה אנגלית — השפה שהי־תה מדוברת בין היו״ר של ביה״מ ל־בין הנאשמים הארצישראליים. הנא־שמים מחו נגד הרכב זה של ביה״מ ואמרו, כי לא יתכן, שאותם שברחו מידי הבריטים, ידון בריטי בארץ עצמאית חבשית... אבל החבשים השיבו שאינם יכולים להתערב בדבר, היות שהנשיא לבדו קובע את כל סדרי המשפטים והוא הושיב את עצמו לדון אותם.

אגב עם התחלת המשפט הושיב ה־קטגור את וויניארסקי במקום הראשון בתא־הנאשמים וקרא אותו בשם „מרי־דור" ולא „וויניארסקי" בפי שמסר את שמו לחוקר החבשי... וויניארסקי שאל בתמהון: מנין לכם כנוי שלי זה? בירור המשפט התחיל. הקטגור הקריא את כתב־האשמה: כניסה בלתי חוקית לחבש. מרידור קם ודרש לתת לו אפ־שרות להתקשר עם הלגציה הרוסית ב־אדיס אבבה ולבקש ממנה סנגור ל־משפט. נשיא בית־הדין הודיע שיש לתת לנאשמים את האפשרות להתקשר עם הלגציה הרוסית ודחה את המשפט ל־3 ימים. השופט העיר גם כי נציג הלגציה יצטרך להופיע אצלו בעוד יו־מים כדי לקבל ממנו רשות לבקר את האסירים במאסרם במשטרת אדיס־אבבה. פה פנה הנשיא לקצין שילאשי שאסר את שלושת הנאשמים, ופקד עליו בשם החוק להרשות לנאשמים לטלפן ללגציה הרוסית תיכף ומיד.

ההוראות הסותרות של נשיא בית הדין

כאשר הנאשמים הוחזרו למעצר וביקשו רשות לטלפן ללגציה הרוסית השיב הקצין בשלילה. הוא הסביר, כי לאחר שעזב: את אולם בית־הדין קיבל הוראה שניה מהנשיא שאסור לו לתר־שות לארצישראליים להתקשר עם ה־לגציה הרוסית לפני יום ו׳, ז.א. ביום שנקבע המשך המשפט... בכל זאת, ל־אחר דין ודברים, הרשו להם לכתוב מכתב ללגציה הרוסית באדיס־אבבה.

הם כתבו את המכתב ברוסית. הסבי־רו שוויניארסקי הוא אזרח פולני ופרנ־קו, השולט ב־12 שפות, הוא נתין בול־גרי והיות שאין בחבש לא קונסוליה פולנית ולא בולגרית הם מבקשים מן הקונסוליה הרוסית למנוע את הסגרתם. למחרת הודיע הקצין שילאשי שהרוסים התערבו ומפלים בהוצאתם ממאסר בערבות. ביום ו׳, בו נקשבע המשך המשפט, הופיע הקטיגור והודיע, כי המשפט נדחה. היות והלגציה הרוסית דנה עם נשיא ביה״מ העליון על שח־רור הנאשמים בערבות הקונסוליה, ה־ארצישראליים ביקשו אז מהקצין שי־לאשי ומהקטגור את האישור של ה־לגציה הרוסית באדיס־אבבה שהיא קב־לה את המכתב שלהם. על כך ענו שלא הם מסרו את המכתב לקונסוליה הרוסית אלא מיניסטריון החוץ החבשי.

המכתב לקונסוליה הרוסית לא נמסר כלל

למחרת, ביום שבת, העירו את ה־ארצישראליים בתא האסירים במשטרת אדיס־אבבה והודיעו להם, כי נתקבלה פקודה להעבירם לבית הסוהר המרכ־זי. כבלו את ידיהם והעלום למכונית בלווית משמר־חזק. החשש שהתעורר מיד אצל הארצישראליים התאמת. במ־קום לבית־הסוהר המרכזי הובילו אותם לגבול אריתריאה... גורלם נחרץ להס־גרה. כ־40 שעות רצופות נסעה השיי־רה, שבראשה עמד ברטיי, עד שהגיעו לגבול אריתריאה.

למיותר להוסיף שמכתבם של ה־ארצישראליים לא נמסר כלל ללגציה הרוסית באדיס אבבה והם גורשו מחבש אפילו ללא פסק־דין פורמלי של בית־הדין המקומי.

לאחר 40 שעות נסיעה הגיעה ה־שיירה לתחנת הגבול „סנפה". החב־שים הורידו מידי האסירים את הכב־לים והבריטים קשרו אותם באזיקים שלהם. כבלו אותם בידים אחד לשני. מן הגבול הבעירום לאסמרה (בינתים הועתק המחנה של הגולים הארצישר־אליים מאריתריאה לקניה). שם החזיקו שבועים עד שהובאו לביה״מ והשופט חתם על פקודת שחרור למענם... כי עד כה היתה בתוקף פקודה מיוחדת של הבריגדיר דרב לעצור את הבורחים בידי הצבא הבריטי באריתריאה, „ב־התאם למנדט". בשבוע הראשון לבואם לאסמרה החזיקו הארצישראליים ב־מעצר צבאי בכלוב חוטי־תיל ועליהם שמרו חיילים מזויינים ב„סטנים" ב־משך 24 שעות ביממה. גם בלילה, בש־עת שנתם, הוארו בזרקורים והיתה מתיחות בלתי פוסקת סביבם.

כוחות צבא רבים לוום מן הגבול לאסמרה

מקץ שבועיים להיותם באסמרה הע־בירום באוטו־כלוב לשדה־ התעופה. פלוגות צבא בתלבושת קרב במכוניות משוריינות ליוום בכל הדרך. לא חסרו גם בכביש פלוגות שוטרים מקומיים ושוטרים רוכבי סוסים. ביחד במה מאות איש. הדבר עשה רושם כאילו אריתריאה הבריטית הפגינה את כוחה לאות פרידה של הארצישראליים.

בשדה התעופה חיכה מפציץ בריטי מיוחד שצריך היה להעבירם לקניה. פה קרה איזה מקרה משונה. מרידור הופ־רד מחבריו והוכנס לחדרתם של הממ־ציץ. פה הוא הרגיש כי הדלת של ה־רצפה באיורון נפתחת ע״י לחיצת כפ־תור חשמלי שליד הטייס... כן הוא הוזהר לא לנגוע בטבעת מסויימת שלי־דה הושב, כי אחרת עלולה הרצפה ל־הפתח. מרידור חשד, כי זוממים להת־נקש בחייו והוא נאחז בשתי ידיו ב־ברזלים שבחדרתם המפציץ. לאחר טי־סה של 8 שעות במצב זה הגיעו ב־שלום לנאירובי בקניה ומשם הועברו למחנה העצורים הארצישראליים ב־גילגיל.

במחנה נתקבלו בהתלהבות רבה ע״י העצורים, שמהם נפרדו לפני כחמשה חדשים. גם מפקד המחנה היה במצב־רוח מרומם ואמר: היות שבקרוב נחזיר את העצורים לארץ־ישראל, חבל איפוא שהבורחים יוציאו מכספם להוצאת ה־דרך לארץ. טוב שחזרו לכאן וישובו לארץ על השבון המלך הבריטי.

סרט־העפלה נגנב באורח מסתורי בחיפה

העתונאים מאיר לוין, טרזה טורס (כלתו של ליאון בלום), י. מיכאילוביץ וברנרד הסה, (נציג יומן „פטה") שבאו באניית המעפילים „לא תפחידונו", נעצרו ע״י ה־בולשת הבריטית בא״י, שמנעה מהם לסיים את „הסרט הדוקומנטרי על ההעפלה", ש־הוכן על ידיהם.

כיצד תוכן הסרט

ארבעת העתונאים החלו להסרים את יצי־את המעפילים מאירופה בפולין לפני כמה שבועות. תיארו בסרט זוג יהודי צעיר, ה־תוזדים מרוסיה לפולין, עוברים משם את גבולות אירופה ומגיעים לנמל הפלגת אנ־יות־מעפילים. הסרט מראה את מחנות ה־עקורים ואת ההפלגה באניה לארץ־ישראל.

כשנאסרו העתונאים, רצו לקחת אתם את המצלמות, הסרטים והחפצים, אולם הנ־בולשת והצבא התנגדו לכך ושענו, כי חיי־לים שומרים באניה ויהכל בטוח.

בשעת החקירת שאל מאיר לוין פעמים אחדות לגורל הסרטים והמצלמות ולאחר שלש שעות הוחזר לאניה ומצא, כי מזור־דותיהם נשדדו.

נעלמו מצלמה ששויה 1,000 דולר ו־25 סלילים. חלק מן הציוד הוחרם ע״י הבו־לשת, אבל הסרטים שנעלמו לא נמצאו עד כה.

יחס השלטונות השונים

מרת טורס סיפרה, כי הממשלה הפר־לגית התיחסה אל קבוצת העתונאים יחס מצוין, אולם נראה, שכל יתר השלטונות גמרו אומר להפריע להם. הרוסים אסרו אותם בדרך מונה לפראג משום שבול אחד היה חסר על אחת מתעודותיהם. ה־אמריקאים עצרו אותם מפני שלא רצו כי יצלמו את מחנות העקורים.

ביקור שוטרים בריטיים בת־א

שוטרים בריטיים ביקרו אמש לכבוד חג המולד בכמה בתי קפה בתל־אביב.

כן נראו שוטרים בריטיים בלבוש אזרחי מתהלכים ברחובות העיר.

(הסוף מהטור האחורנן)

התורה בבית־הכנסת של הארי״, ובבית ה־כנסת הישן הסמוך לו.

רק לאחר שלושים שנות „מפעל ובניין" נזכרו בצפת והחלו עושים למען החיאותה. כשכבר נצטמקה אוכלוסיתה העברית כדי המישית, כשהגיעה שלה נדד לערי החוף, והערבים התחזקו בה, נתעוררו לדאוג ל־עתידה של בירת הגליל העליון.

אך רק הזלה פעולה מאוחרת זו פרצו ה־הומות בארץ, והיום קומתם השמיטה על הקיים מתפקיד הפיתוח וההתרחבות.

אכן, תמיד מאחרים אצלנו.

א. נהור

כיצד גרשו שלטונות חבש בערמה את 3 העצורים האי״יים שנמלטו מאריתריאה

נגולה החרפה!

ביום ע״ה להולדת ביאליק נגולה ה־חרפה מעל הספרות העברית. יורש כתר־ביאליק ומשרניחובסקי בשירה העב־רית, אורי צבי גרינברג, זוכה בפרס־ביאליק לשנת תש״ח. הכבוד אינו ל־אורי צבי. זהו הכבוד לעסקני הספרות העברית. אורי צבי גרינברג הוא מעבר ומעל לגושפנקה רשמית. והשופטים ה־ספרותיים הצילו הפעם את כבוד ה־ספרות העברית. ויש משהו מן הסמל: פרס ביאליק לשנת תש״ח(!) במסר לאו־רי צבי גרינברג! מאז גפילת בית״ר לפני למעלה מ־1800 שנה לא עמד עם ישראל במצב של ערב חורבן או ערב גאולה, כשם שהוא עומד הפעם! אצ״ג הוא משורר היאוש ומשורר התקוה כ־אחד. בעשרה בטבת תש״ח נגולה החר־פה מעל עירית תל־אביב, מעל אגודת הסופרים העברים. **א. א.**

מן הנוף והרחוב

בירח המטר

ברגיל טבת הוא החודש הגשום ביותר בחודשי השנה. מתחרו היחידי בתגובת הגשם הוא לפעמים שבט.

השנה החל החודש טבת בגלי קור בלבד, שהפסיקו את נביטת הצמחים ואולו את מעי־נות המטר שלו טרם פתח לגו לרחוה.

ואין לדעת אם בנסיבות הזמן שלנו יש להצטער, או לשמוח על עצירת גשמים זו, כי השיקולים לכאן ולכאן. הכביש הראשי ל־ירושלים מופקר למרחשים ערביים וכלי הרכב העבריים נאלצים לנסוע סחור־עדי הגיעם להרי יהודה. אם ירחו הגשמים בשפע ולא קמעה קמעה מעד עכשיו, ישתב־שו עיקולי דרך אלה ויהפכו לאגמי בוץ ומים ואז תקשה הגישה גם לנקודות ה־עבריות הבודדות שבגבב.

מאידך עשויים הגשמים להניב את זרעי הסתיו ולא עוד אלא שהמאדים יהפכו לגחלים שוקקים ולא יוכלו לשמש מחסה לאורבי דרך ולסטים והם יהיו צמודים לבתיהם.

מה טוב יותר ליהודים?

אגב, בשבט מופיעות הכלניות הראשונות, שעין הדם שלהן עשאון למשל בפני הישוב. עד עכשיו זכו בתואר כלניות רק חובשי הכומתות האדומות בצבא הבריטי, בעד מע־שיהם בימי העצר הידועים. מהיום יצטרפו לחלק תואר־הכבוד זה עם חובשי הכפיות דעגלים.

משחר עד שחר

ראוי להם לתושבי תל־אביב, החיים היום: כבעיר נצורה למחצה, לצאת לטיול בשכונות הצפוניות והמזרחיות ולראות כיצד פורץ ה־כרך העברי את תחומיו הצרים ומונק למרחב. אף בימי פרעות אלה צומחים בין לילה בתי־מידות מבהיקים ומבריקים בלבנותם ה־טריה. דומה הדבר כאילו יד משיבה, שמכ־ביד עליה עודף אונים ומרץ, היתה מפוזרת קרביות מרובעות אלו על האפרים ושדות־הבר המתמשכים עד לשפת הירקון מצפון ונחל מוצרורה במזרח.

בתורה צוו בני ישראל: „מי האיש אשר בנה בית־חדש ולא חנכו, ילך וישב לביתו פן־ימות במלחמה ואיש אחר יחנכו". אולם: בוני הבתים היום מקיימים פסוק אחר: „ואנח־נו עושים במלאכה והצים מחזיקים ברמחים מעלות השחר עד צאת הכוכבים".

למעשה מגדילים עשות בימינו אלה ו„מח־זיקים ברמחים" מעלות השחר עד עלות ה־שחר.

צפת

רכוב על דבשתיים של גמל, שוכן לו קד־נשרים זה, ששמו צפת. אך רק על קצהו ה־אחד של שני הרכסים הזרועים בתים, שוכנת צפת העברית. צפרפות והזעקות הן סימטו־תיה של צפת העברית העתיקה במורד הרכס הפונה מערבה ורק חצי רחוב יחידי הוא עורך התחבורה הראשי שלה. מדרגות אבן רחבות, זכר ל„עבודות הביצור והבטחון" של מאה־טיים ובאמצעים „תוה״יים ובה״יים" בארץ־ישראל. והוא — „מוריסון" חושב בלבו: אם יכנעו ללחץ הפוליטי — מת טוב. ואם לא — עוד אמצעים רבים שמורים ברפרטואר שלנו.

*

„מאירסון" את „מוריסון" — זו אינה שותפות בע״מ רשומה כחוק.

זו איננה אפילו שותפות מבחינה סוביקטיבית.

אבל יצר־השלטון בלוית נכונות ל־וותרים מודהה (בין אם „מאירסון" יודה בכך או לא) עם לחץ לוותרים נוספים תמורת אשליה של השלטון. והלואי ונתבדה.

שלום רוזנפלד

„מאירסון" את „מוריסון"

מה לא יעשה עתונאי בישראל למען כותרת הנראית בעיניו כמוצלחת?

למען כותרת שנראית בעיניו כמוצלחת, מוכן עתונאי בישראל אפילו לשבש במקצת את העובדות.

עם כל הכבוד שהחתום מטה רוחש לגברת העומדת בראש המחלקה המדי־נית של הסוכנות היהודית בירושלים, הוא מעולם לא חשד בה, כי היא היא המנהלת באמת את עניני התנועה ה־ציונית. אפילו באותם הימים הנחמדים של אוגוסט כאשר עבדכם נסע בשיירה מכובדת אל מקום־ההבראה בעמק־אי־לון הוא לא שמר טינה בלבו לגברת מאירסון בניגוד לעצורים מכובדים אח־רים, שדעתם היתה הפוכה מדעתו.

החתום מטה יודע כי את המדיניות של התנועה הציונית בקונסטלציה ה־נוכחית, מנהלת למעשה ה„הסתדרות" ואילו ראש־המדברים ב„הסתדרות" הוא דוקא מר רמז. כן גלוי לכל בי רב כי למר משה שרתוק יש דעה יותר גדולה בעניני המדיניות הציונית מ־אשר ליורשתו בירושלים (ועל רקע זה — כך אומרים — היו אפילו פעם אילו התפטרויות... זמניות כמובן — ככל ההתפטרויות אצל יהודים).

ובן־גוריון על אחת כמה וכמה. וד״ר וייצמן — אף כי אין לו כיום כל תפ־קיד רשמי בתנועה הציונית, בודאי וב־ודאי שיש לו מה להגיד בעניני מדי־ניות הפנים והחוץ שלנו.

ועם כל הכבוד שהחתום מטה רוחש ל„לורד נשיא המועצה", הוא מר הר־ברט מוריסון, הרי ברור לו כי לא הוא, מוריסון הוא הקובע את המדיניות הבריטית בארץ־ישראל, אלא מיניסטר הרבה פחות מכובד ממנו, הלא הוא מיודענו מר בווין. למר מוריסון דעה בעניני ארץ־ישראל לא קטנה ולא גדולה מזו של מר קריץ־גיונס, מיני־סטר המושבות. ואפילו אם אחת התכ־ניות — שלהלן ידובר בה — ואשר מגמתה היא לחסל את תנועת־העצמאות העברית, נושאת על עצמה את שמו של נשיא־המועצה, הרי לכל בר בי רב גלוי וידוע כי אין זה אלא דבר שב־מקרה.

ומשום כך שמנו בכותרתנו את שני השמות הנ״ל במרכאות כפולות, כדרך שעושים למשל בחוזה מסחרי. („צד א׳ ייקרא להלן „המשכיר" וצד ב׳ יקרא להלן „השוכר"...)

אם כן צד א׳ — התנועה הציונית עם הנהלתה הנוכחית ייקרא להלן „מאיר־סון" ואילו הצד השני — כלומר מע־צמת־המנדט או הממשלה הבריטית ה־נוכחית תקרא להלן „מוריסון".

הכל להצדקת הכותרת, כאמור.

*

מה רוצה „מאירסון"?

מן הפה ולחוץ ובאופן תיאורטי רוצה „מאירסון" מה שרוצה בעומק לבו כל יהודי: מלכות־ישראל (או בלשון מר־דרגית: „מדינה עברית") גדולה ונר־חבת, חיי עצמאות לעם ישראל הנרדף, קיבוץ הפזורה היהודית וכו׳ וכו׳.

ומה רוצה „מאירסון" בעומק לבו?

— שלטון, כן, שלטון. פשוטו כמש־מעו. שלטון על יהודים, שיעשו כרצונו של „מוריסון". שלטון הקשור בביסוס עמדות המפלגה, בהתפשטות המפלגה ובהשתלטות המפלגה על כל שטחי ה־חיים.

מן הפה ולחוץ דרש „מאירסון" (אנו כותבים „דרש" ולא „דרשה" כיוון ש־הרי ענין לנו עם „מאירסון" סמלי) — מדינה עברית בכל שטחה של ארץ־ישראל המערבית או — אם זוכרים אתם עדיין את הטרמינולוגיה מלפני המבול — „בילטמור".

„לא ניתן להזיז את הירדן מערבה" — הכריז „מאירסון" בקולי־קולות (כז־כור הכריז זאת בן־גוריון אבל... ראה את הערתנו הקודמת על המרכאות ה־כפולות). „לא יהיה שקט בארץ־ישראל עד אשר יבוטל משטר הספר הלבן ועד אשר לא ינתן ליהודים עצמאות" — הכריז „מאירסון" (לשם דיוק: את זאת באמת הכריזה הגברת מאירסון — בלי מרכאות).

„עליה חפשית וגדולה לכל נידחי ישראל", „עלית מיליונים במהרה בי־מינו" וכו׳ וכו׳.

כל הסיסמאות הללו הן, כשלעצמן יפות מאד ופאטריוטיות מאד והרצל־איות מאד, אלא שמאחוריהן הסתתר תמיד הרצון האחד, הגדול והנשגב: לשלוט. לשלוט בכל מחיר. להבטיח למפלגה את המרות העליונה בעם וב־יישוב.

שלטון — כדי ש„מפתח" העליה יישאר בידי „מאירסון".

שלטון — כדי ש„מפתח" העבודה ישאר בידי „מאירסון".

שלטון — כדי ש„מפתח" הקרנות ישאר בידי „מאירסון".

שלטון — כדי ש„מפתח" בכוח ה־מזוין ישאר בידי „מאירסון".

ולמען השלטון הלך כמובן „מאירסון" מוותר לוותור. הוא ותר על „הפרעת השקט" בארץ (כפי שהבטיח הגיגית לפני אותו יוני מר ומהר). הוא ותר על הירדן — כגבול המערב של ה־מדינה העברית. הוא ותר על „בילט־מור".

ועוד היד נטויה. אבל על כך בהמשך רשימתנו.

*

מה רוצה „מוריסון"?

„מוריסון" רוצה בכל מחיר למנוע את הקמתה של המדינה היהודית ב־ארץ־ישראל ויהיה שטחה אשר יהיה. מוריסון רוצה בכל מחיר למנוע מתן עצמאות ליהודים, ותהיה המפלגה ה־מחזיקה בה אשר תהיה.

„מוריסון" רוצה בכל מחיר למנוע עליה גדולה של יהודים לארץ־ישראל.

„מוריסון" רוצה בכל מחיר למנוע הקמת כוח יהודי מזוין גדול בחלק עולם זה.

ידידנו הטוב ד״ר י. באדר, — זה הפובליציסט עמוק־המחשבה ובהיר־הבטוי פירסם פעם מעל דפי עתוננו מאמר בשם „תכניתו של הפקיד ה־אלמוני". היה זה רק חלק ראשון של המאמר. בהיותו בלאטרון ניסה ד״ר באדר להעביר ל„המשקיף" את החלק השני של המאמר על אותן נושא, אולם מסיבות בלתי־תלויות בו לא הגיע המאמר הזה לידי קוראי עתוננו. אבל לי היתה הזכות לקרוא גם את החלק הזה של המאמר, ויכול אני להעיד כי הרעיון העיקרי בשני המאמרים האלה היה: בריטניה — מאז התחלת שלטונה בארץ גמרה אומר שלא לאפשר ליהו־דים להקים מדינה עצמאית וחפשית ב־ארץ זו. כל מאמציה מכוונים אך ורק לתכלית זו. ולא חשוב באיזה שם מר־פיע גזרה או תכנית בריטית זו או אח־ניתו של „הפקיד האלמוני" שהוטל עליו להלביש צורה חוקית ופורמאליסטית את תכנית הגיטו העברי במולדת. פעם מתגלה הדבר גלוי גס ואכזרי בצורת „ספר לבן" ופעם שניה לובש הפקיד כסיות משי ומגיש לנו „תכנית מורי־סון־גריידי". הפעם הרי זו גלולה מרה בצורת „מועצה מחוקקת" ופעם אחרת זוהי גלולה עיד יותר מרה בצורת „תכ־נית בווין".

עד כאן הדוגמאות. שעד כמה שאני זוכר הוזכרו ע״י ד״ר בדר. אבל החיים זורמים — ביחוד במחלקות־התיכנון של מיניסטריון החוץ הבריטי — במהי־רות רבה ובינתיים נתווספו דוגמאות חדשות: פעם זהו איום ב„תוהו ובוהו" ופעם זוהי חתירה בלייק־סאקסס נגד תכנית־החלוקה. פעם זהו הגשמת ה־„תוהו ובוהו" ופעם זוהי הצעה אדיבה של בריגדיר לפנות את הנגב.

„מוריסון" (זה במרכאות) לובש צורה ופושט צורה אך הכוונה נשארת אותה כוונה: לשלול מאת היהודים את האפשרות להקים מדינה חפשית ועצ־מאית. למנוע בעד היהודים מלהפוך גורם רציני במזרח התיכון, למנוע עלית־המונים מן הגולה לארץ־ישראל.

ולהוי ידוע לכל: כל מה שעושים האנגלים כיום בארץ־ישראל, כל מה שהם עוד עתידים לעשות לנו כאן ב־ארץ, כל התכנים שנעשו מאחורי ה־קלעים בלייק־סאקסס לפני החלטת או״מ ואחרי החלטת או״מ — בשותפות עם פקידים אנטי־ציוניים ממחלקת ה־מדינה האמריקנית ושלא בשותפות אתם — כל אלה כוונתם רק אחת: לכ־פות עלינו את „תכנית מוריסון" ב־צורה זו אחרת. אם לא בטוב — אז ברע. אם לא במו״מ — כי אז ע״י יצירת „עובדות קיימות". אם לא לבד — כי אז בשותפות עם הליגה הערבית. אם לא בהסכמתנו — כי אז בניגוד לרצוננו.

*

כלום רק אני הכם כזה ו„מאירסון" אינו מבין את הדבר?

חלילה. גם „מאירסון" מבין את ה־דבר. אבל במתכוון או שלא במתכוון מסייע „מאירסון" ל„מוריסון" להוציא לפועל מזימה זו.

לשם מה נוסע כיום „מאירסון" ללו־נדון? (— הקורא ודאי זוכר את הה־ערות הקודמות על המרכאות ויבין כי הכוונה כאן לגולדמן וללוקר) לשם מה כל אותן מו״מ עם ממשלת בווין־אטלי? לשם מה כל אותם הפטפוטים של גולד